

TIN TRONG LÀNG LUẬT

Ls Nguyễn Văn Định

Phan I

Xin cảm ơn L.S. Nam Thị Hồng Vân, cựu hội trưởng Hội Luật gia Việt Nam Calionia. Trước khi hết nhiệm kỳ Luật sư đã gọi điện thoại chia sẻ niềm vui và chuyển lời cảm ơn của một đồng nghiệp tới tôi về bản tin thăm TP/TCPV/VNCH Mai Văn An.

Để trả lời câu hỏi của Luật Sư, tôi nói là không chắc để thực hiện cuộc “viễn chinh” về phương Nam vì bận việc thuế má và sức khỏe không tốt.

GS Canh chuyển cho tôi email của cháu Trần Thanh Hải nói là bố cháu, Ông Trần Văn Liêm muốn được gặp GS Canh:

Kính thưa Bác Canh,

Cháu có cho bố cháu hay rằng ngày 8 tháng 3 bác sẽ đến thăm bố cháu. Bố cháu có viết tờ giấy treo ở trong phòng là bố cháu nhớ tới bác và mong gặp lại bác. Cảm ơn bác đã gửi email tài liệu cho bố cháu và cảm ơn bác sẽ đến thăm bố cháu. Cháu luôn nhớ ơn bác là đã viết thư giới thiệu cháu vào Law School. Kính chúc bác và bác gái nhiều sức khỏe. Cháu Hải.

GS Canh muốn tôi đi cùng. Tôi không thể từ chối, vì đây là cuộc đi thăm những người mà tôi cũng đã quen biết từ trước, nhất là TP/TCPV Trần Văn Liêm mà GS Canh và tôi đã nhiều lần đến tư gia thăm viếng. Đặc biệt là được dự tiệc do ông bà khoảng đôi khi ái nữ của GS Canh tốt nghiệp Tiến Sĩ Hóa Học tại UCLA năm 1990. Ba năm trước đây chúng tôi cũng đã đến thăm ông khi ông mới vào viện dưỡng lão.

CUỘC HÀNH TRÌNH BẮT ĐẦU:

Ngày 3/7 chúng tôi đi có phu nhân của GS Canh đi theo xuống thăm con ở San Diego và để thăm vợ chồng LS Trần Thiện Hải. Chúng tôi lái xe mất khoảng 10 giờ thật là vất vả vì hôm đó trời mưa và âm u ẩm ảm.

Để trả lời là cháu Hải học trường luật nào?

Giáo sư Canh cho biết là UCLA Law School vào gần cuối thập niên 80. Sau đó, đến con gái LS Lê Tất Hòa, rồi đến cả con rể (lúc đó con rể tuông lai) nữa.

Trở lại việc tháp tùng đi Nam Calionia, GS Canh đi thăm vài đồng nghiệp và bạn cu của ông, nhất là GS Trần Như Tráng người mà ông rất quý mến. Gs Tráng đã qua đời và được an táng hôm 28 tháng chạp trước Tết mấy ngày.

Nhân chuyến đi này chúng tôi có nhắc lại về cuộc viếng TP/TCPV Mai Văn An một ngày trước khi mất. Và viếng ông tại nhà Quàn trước khi hỏa táng. Chi tiết này sẽ được thông báo sau.

THĂM ÔNG BÀ LS TRẦN THIỆN HẢI:

Ngày 7 tháng 3 chúng tôi lên thăm ông bà LS Trần Thiên Hải ở Fullerton. Đường đi mất gần 2 giờ lái xe. Trong cuộc hội ngộ này chúng tôi vui mừng, nói chuyện rất cởi mở và thân mật. Khi trò chuyện, phu nhân của LS Hải, bà Nguyễn thi Ngọc Dung cho biết là đã tập sự tại VP/LS Nguyễn Lâm Sanh được gần 3 năm rồi bỏ, vì đã “vô” được LS Trần Thiện Hải thay thế. Bà toan vào nghề “thầy cãi” vì chiều theo ý muốn của ông già. Sau đó bà sang dạy học tại Học Viện Quốc Gia Hành Chánh.

Nói về thành hôn với phu nhân, Ls Hải vừa cười vừa nói rằng: Ông bắt bà phải học lớp “Phong Tục Học Đồi Chiếu”, đặc biệt là gái “Nam Kỳ” lại chỉ học trường đầm (Marie Curi) không biết rành tiếng Việt nữa. Khi đó rồi mới được cưới để tránh va chạm văn hóa. Bà kể rằng khi về nhà chồng, cụ thân sinh của

LS Hải bảo con dâu đi lấy giúp “cái môi”. Cô con dâu mới này quỳnh quáng hỏi chồng cái môi là cái gì, không lẽ lại là cái môi trên miệng?

Nói tới câu chuyện vui này tôi thấy hai ông Bà Hải có tinh thần trào phúng và trí nhớ rất minh mẫn. Tôi bèn hỏi thêm về tuổi tác và sức khỏe. Bà Hải nói là đàn bà ky nói tuổi, cho biết là “Tuổi của tôi nhỏ hơn anh một tuổi mà”, còn ông Hải thì nói là tuổi đã 83 rồi, sức khỏe cũng có vài rắc rối như gân cốt không còn dẻo dai, tập vận động theo TV ngày hai lần. Bà Hải cho biết thêm là “khi nói chuyện với anh Hải thì phải nói lớn vì một bên tai “lười làm việc”. Sau đó Ông Bà mời chúng tôi ăn phở do bà nấu:

Xin Tặng Ông Bà LS Hải mấy câu thơ:

*Luật sư Hải trông chưa thấy già;
Dù rằng tuổi mới... tám mươi ba (83);
Súng bắn sau lưng nghe văng vẳng (1);
Đổi thoại oang oang vỡ cả nhà!
Bà Hải trông vẫn hãy còn trẻ;
Thế mà lại có lăm tài ba;
Người Nam biết nấu cả phở Bắc;
Thưởng thức ngon hơn phở Bolsa!*

(1) Xin phép cho tôi trào phúng cho vui, tai của LS còn nghe được, vẫn còn sợ súng.

Phần II

GS TRẦN HUY BÍCH:

Sau hơn hai giờ thăm Ông Bà LS Trần Thiện Hải chúng tôi cáo lỗi đến thăm GS. Trần Huy Bích và để nhờ ông hướng dẫn đi thăm mộ GS. Trần Như Tráng. Trên đường đi GS Canh cho biết là “Anh Bích là bạn học cũ, khi dạy trường Võ Bị Đà Lạt. Anh ấy đã được học bổng đi du học ở Mỹ. Sau đó anh đỗ Ph. D. ở Đại học Austin, Texas, viết luận án về Trung Hoa và rồi về làm việc tại Đại Học UCLA. Sau khi về hưu, GS Bích còn tiếp tục giúp University ở Southern California một thời gian nữa.

Anh đã sắp xếp cho GS Canh việc đi thăm mộ và chia buồn với chị Tráng:

VIẾNG MỘ GS TRẦN NHƯ TRANG, BẮP NGỜ GẶP LS TRẦN THANH HIỆP

Được biết GS Trần Như Tráng là bạn với GS Canh từ thời còn trung học và về sau là đồng nghiệp tại Đại Học Luật Saigon.

Khi GS Tráng mất và tang lễ được tổ chức vào ngày 28 tháng Chạp, trước Tết vài ngày GS Canh không xuống được có điện thoại cho GS Trần Huy Bích để lo giúp đỡ Bà Tráng và hai cháu. GS Bích cho biết là đã phân công cho 3 người là GS Bích, Cựu Đại Tá Trần Minh Công và GS Phạm Lệ Hương, trước dạy về môn Thư Viện tại Đại Học Vạn Hạnh để thay phiên nhau túc trực tại Bệnh Viện UC Irvine, rồi lên ICU-UCLA.

GS Canh thông báo cho GS Bích biết để sắp xếp cho việc viếng thăm. Nhân dịp này có một số vị biết và cũng đến thăm mộ GS Tráng. Trong đó có LS Trần Thanh Hiệp. đang lúc viếng thăm Nam California, GS Nguyễn Ngọc Kỳ, chủ tịch Hội Bắc Ninh, GS Phạm Văn Quảng, dạy ở Đại Học Sư Phạm, GS Phạm Ba Huy. Được biết có cả Ông Bà Tôn Thất Nhân, cựu chủ tịch hội Ái Hữu Sinh Viên Vạn Hạnh. Đại Tá Trần Minh Công có hẹn với Bác sĩ nên đến trễ.

Ngỡ lời tiễn biệt muộn màng, GS Canh hết sức ca ngợi người bạn học cũ và cùng là đồng nghiệp đã đóng góp công lao lớn cho việc chấn chỉnh lại trường Đại học Luật Saigon từ năm 1973 về sau.

Tại đây Gs Canh cũng chia buồn cùng bà Trần Như Tráng và cầu nguyện hương hồn người quá cố được an nghỉ trên cõi vĩnh hằng và phù trợ cho dân tộc VN sớm thoát khỏi cảnh cai trị bạo tàn của bọn người phi nhân phi nghĩa.

GS Nguyễn Ngọc Kỳ cũng phát biểu đôi lời là đa đang thực hiện những khuyến cáo của GS Tráng về hoạt động của hội Bắc Ninh.

Sau đó mọi người đã sang thắp hương cho Bà Trần Huy Bích cũng được để an nghỉ kế cận trên cùng một khu đồi nhỏ.

Ở đây tôi đã gặp LS Trần Thanh Hiệp. Ông cho biết từ Pháp sang thăm Hoa Kỳ 3 tháng, ở bên miền Đông được hơn một tháng rồi. LS Hiệp tuy già nhưng sức khỏe còn tốt. Khi tôi hỏi thăm LS Trần Nguyên Bồng, em ông thì LS Hiệp cho biết ông Bồng ở Canada.

Được biết LS Trần Thanh Hiệp bỏ sang Pháp lâu rồi và văn phòng của ông do LS Trần Nguyên Bồng điều hành. Ở bên Pháp LS Hiệp vẫn tham gia hoạt động chính trị. Nếu tôi không lầm thì có lần ông làm chủ tịch đầu tiên Hội Văn Bút Quốc Tế Việt Nam và đôi lần cũng đã lên tiếng về chủ quyền Hoàng Sa và Trường Sa của Việt Nam. LS Hiệp rất quan tâm đến đất nước cũng như GS Vũ Quốc Thúc đã từng trăn trở đến vận mệnh của nước nhà. Năm 2006 tôi được may mắn dùng cơm với GS Thúc và GS Canh tại quận 13 Paris. GS Thúc đã thảo luận về chính sách trung lập hóa VN và nhiều phương thức khác. Tiếc rằng người lãnh Đạo VN chưa có đủ trình độ để lo cho quốc gia dân tộc.

Gặp nhau ở nghĩa trang nên chúng tôi không nói chuyện được nhiều và hẹn có dịp gặp lại ở San Jose, Bắc California.

Từ Trái:

GS Đặng Văn Quảng, GS Đặng Bá Huy, LS Trần Thanh Hiệp, Bà Trần Nhu Tráng, Bà Tân Trọng Nhân, Phu nhân Gs Nguyễn Văn Canh, Ông Thân trọng Nhân, GS Nguyễn Ngọc Kỳ, GS Trần Huy Bích.
(LS Nguyễn Văn Đình không có trong hình vì đứng chụp hình)

Phần III

THĂM TP/TCPV TRẦN VĂN LIÊM.

Ngày 8 tháng 3 chúng tôi đi từ San Diego lên Viện Dưỡng Lão Sunset Manor trên đường Nevada, El Monte City. Ông đã chuyển từ viện Dưỡng Lão ở Temple City sang chỗ này cách nay hơn một năm. Cơ sở này sạch sẽ hơn trước và có lẽ rộng hơn .

Sau khi ghi tên thăm viếng, cô manager từ trong văn phòng chạy ra đích thân đưa chúng tôi đến tận phòng của Ông Liêm. Trong khi đi cô giới thiệu cơ sở này có hai khu vực. Một khu ngoài là cho những người khỏe mạnh, còn khu kia là để điều trị.. Khi đi qua cửa lớn để sang chỗ Ông Liêm nằm tôi thấy bảng ở trên khung cửa là ACUTE AREA.

Bước chân vào trong phòng số 31, chúng tôi thấy có 2 người nằm. GS Liêm ở phần 31A . Chúng tôi ra phòng Nurse nhờ liên lạc với bệnh nhân tên là Bình đa ở đây 18 năm. Anh không nói được nên biết cách nói chuyện với GS Liêm. Người Nurse giới thiệu anh Bình với chúng tôi. Anh Bình (lái xe lăn chạy bằng máy) tới chỉ chỗ lấy giấy bút và clip board để nói chuyện bằng viết.

Tôi thấy GS Liêm có khó khăn về cổ họng. Sau đó cô cháu của ông Liêm tên Điệp đến và cho biết là ông thiếu dưỡng khí nên bác sĩ cho ông dưỡng khí qua cổ để thở và cho ăn bằng ống Nuitrition vào bụng. Mỗi khi muốn nói GS Liêm không nói được nên giống như bị ho.

Lúc chúng tôi vào thăm GS Liêm đang ngủ. Theo lời chỉ dẫn của LS Hai, con trai ông, GS Canh nắm tay GS Liêm lắc nhẹ đánh thức ông dậy và chị Điệp đưa bản đã thảo viết do LS Hải soạn làm mẫu để nói chuyện với GS Liêm như sau:

- Write down what you see?
- I see all the pictures.
- Pictures of what?
- Pictures of me and my friends.
- What kind of pictures?
- Pictures of my friends

Cuộc Bút Đàm Bắt Đầu:

GS Canh nắm tay ông Liêm lắc nhẹ ông thức dậy GS Canh đưa clipboard đã viết sẵn:

- Có biết GS Canh là ai không?

Ông Liêm đọc rồi viết : Có.

-GS Canh viết: Anh có vui về ở đây không?

Ông Liêm viết : Có.

- GS Canh viết: LS Định chụp hình cho cựu Sinh Viên biết:

Ông viết: Cảm ơn Luật sư.

-GS Canh viết: Năm nay anh bao nhiêu tuổi?

Ông viết: 100 tuổi.

- GS CanhViết: Rất mừng anh khỏe mạnh.

Ông gật đầu.

- GS Canh viết: Anh có ngủ được không?

Ông viết: có.

- GS Canh viết: Có nhớ tên Giáo Su nào không?

Ông viết có nhớ tên Ông GS Vũ Quốc Thúc.

- GS. Canh viết: GS Thúc ở Pháp vẫn khỏe

- GS Canh viết: Anh Mai Văn An mới mất.

Ông viết: Không biết.

- GS Canh viết: Trước khi mất anh An nói với tôi là anh còn người em nữa là BS Thống?
Ông viết: Không có, Bs Trần duy Tôn.
- GS Canh viết: Còn người anh nữa là Trần Hữu Thế?
Ông viết : Mất ở Pháp.
- GS Canh viết hỏi nào?
Ông viết: lâu rồi

(Ghi Chú: Ông Trần hữu Thế là Tổng Trưởng Giáo Dục thời Tổng Thống Diệm)

- GS Canh viết: Tôi và LS Định xuống thăm, anh có vui không?
Ông viết: Cám ơn.
Tôi nói nhỏ :” Giáo sư tra tấn ông Liêm quá nhiều? (Xin lỗi trào phúng)
- GS Canh viết : Anh mệt chưa?
Ông viết: Mệt.
- GS Canh viết: Hôm nay GS Canh hành hạ GS Liêm?
Ông viết: Không.

(Ghi chú: Hết giấy để bút đàm.GS Canh dùng phần dưới tờ giấy có câu hỏi đầu tiên để hỏi GS Liêm có bị GS Canh hành hạ không?)

- GS Canh viết: Anh còn muốn nói gì với đồng nghiệp và cựu sinh viên không?
Ông viết: Không.

Để cho Ông được vui, trước khi ra về chúng tôi nắm tay để khích lệ ông. Nói chung Ông Liêm vẫn khỏe mạnh, tinh táo, da mặt đầy đặn và hồng hào. Chúng tôi cầu chúc ông được mau bình phục và nhiều sức khỏe.

Khi ra về tôi không khỏi bồi ngùi nghĩ tới cuộc đời còn lại trong nhà dưỡng lão:

Khi rời nhà già để ra về;
 Thấy cảnh tượng này mà ớn ghê;
 Người ngồi xe lăn, lăn lui tới;
 Người nằm, nằm thờ lúc hôn mê.
Cuộc Đời Thật Nào Nề !!!

Phần IV:

THĂM TP HÀNH CHÁNH TRẦN TRỌNG KHUÊ.

Ngày 10 tháng 3 chúng tôi đi thăm T/P Trần Trọng Khuê. GS Canh điện thoại nhiều lần để lời nhắn nhưng không thấy trả lời. Sợ rằng có chuyện gì xảy ra nên chúng tôi quyết định tới nhà. Nghe tiếng gõ cửa, có tiếng trả lời. Chờ một lúc lâu, T/P Khuê ra mở cửa. Hỏi tại sao không trả lời điện thoại, ông nói khi ra tới nơi thì điện thoại đã “cúp” rồi. Ông di chuyển rất chậm chạp. Chúng tôi gồm có GS , ái nữ và bà Nguyễn Văn Canh, và tôi đến thăm.

Về gia cảnh, Ông Khuê ở trong một căn nhà gọn gàng và yên tĩnh. Ông có người con gái là Luật sư đã lập gia đình với một người chồng cũng là luật sư và đang hành nghề tại Los Angeles . Bà Khuê qua đời đã hơn 3 năm. Ông sống một mình và có người sinh viên y khoa share phòng, như vậy cũng có người giúp đỡ khi có điều gì cần thiết. Cụ thân sinh ra Ông là Cụ Trần trọng Du, cựu Chủ tịch Ủy Ban Thường Vụ Hội Luật gia TP HCM. Tôi nhìn thấy tấm bằng rất vàng đề năm mà cụ thân sinh ra ông mất là năm 1999, hưởng thọ 100 tuổi.

Hỏi về tình trạng sức khỏe và lý do di chuyển chậm chạp, Ông cho biết là bị bệnh GOUT nặng, nhất là đầu gối. Chúng tôi nói chuyện về thời gian còn ở Saigon , về bạn bè...

Ngay khi bước chân vào trong nhà ông còn nhớ tên tôi và nói ông hơn tôi 1 tuổi. Ở Saigon , ông thường đến nhà thăm GS Canh nên nhớ nhiều chi tiết. Điều đó chứng tỏ trí nhớ của ông rất minh mẫn. Ngoại trừ bệnh Gout ra, sức khỏe của ông rất tốt.

Chúng tôi có chụp chung mấy tấm hình làm kỷ niệm nhưng bị mờ vì thiếu ánh sáng nên phải hủy bỏ.

Sau đó Thâm Phán Khuê ngỏ ý đến thăm chúng tôi vào ngày hôm sau Chủ Nhật 11-3-13. Chúng tôi ái ngại về sự di chuyển khó khăn của Ông và phải về lại Bắc Cali sớm nên phải hủy bỏ cuộc gặp gỡ này.

Chúng tôi luôn cầu chúc Ông được nhiều sức khỏe và bình an.

Kính thông báo
Nguyễn Văn Định

